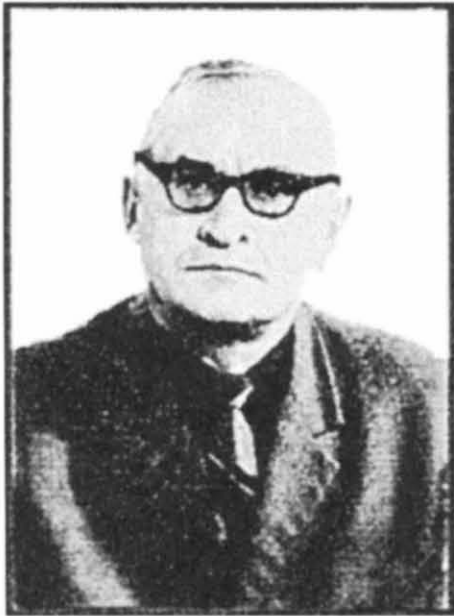

ПАМ'ЯТІ ОЛЕКСАНДРА МИХАЙЛОВИЧА МАЛЬОВАНОГО

1 червня 2001 р. на 80-му році помер Олександр Михайлович Мальований, кандидат історичних наук, доцент Запорізького державного університету.

О. М. Мальований народився 1 липня 1921 р. у м. Дружковка Донецької обл., у сім'ї службовця. Після закінчення школи в 1938 р. без екзаменів з атестатом відмінника був прийнятий на історичний факультет Харківського університету.

Будучи визнаним непридатним до військової служби, знаходився на сільгоспвідробітках. На початку Великої Вітчизняної війни не зміг евакуюватися в Кзил-Орду, куди виїхав університет, оскільки ешелон зазнав бомбардування. Після звільнення міста в 1943 р. Олександр Михайлович продовжив навчання, яке з відзнакою закінчив у 1945 р. Маючи рекомендацію в аспірантуру, не був прийнятий через відсутність вакансії. Працював лаборантом, завідував археологічним кабінетом, з 1947 р. продовжив наукову діяльність як завідувач відділу первісносуспільного ладу і археології Харківського історичного музею ім. Г. С. Сковороди на посаді старшого наукового співробітника.

Переїхавши в тому ж році у Донецьк, протягом ряду років О. М. Мальований працював в педінституті, в школах, будівельному технікумі. Однак в існуючій системі він не міг

реалізувати свого прагнення до древньої історії, археології, вимушений був читати уроки і лекції з історії України, КПРС, атеїзму, викладав німецьку мову. У 1964 р. О. М. Мальований закінчив заочно з відзнакою німецьке відділення Київського інституту іноземних мов. Однак бажання присвятити себе вивченню древньої історії не покидало його.

Знайомство з П. О. Каришковським сприяло вибору напряму роботи. Олександр Михайлович закінчив аспірантуру в Одеському державному університеті за спеціальністю «Історія древнього світу» в 1967 р. і був прикріплений до кафедри історії древнього світу Воронежського університету (керівник проф. О. І. Неміровський). У 1970 р. О. М. Мальований захистив дисертацію «Иллирийцы и их борьба против экспансии рабовладельческих государств».

Через рік учений був зарахований на кафедру загальної історії Запорізького педінституту, де і пропрацював майже 30 років. Тут він продовжував свою наукову діяльність, успішно поєднуючи її з викладацькою роботою.

Рукопис докторської дисертації був підготовлений вже до 1976 р., але видання монографії, так необхідної для захисту, через бюрократичні затримки у видавництві «Вища школа» затрималося на багато років.

Окремі положення цієї великої праці видано в низці статей, що вийшли в таких журналах, як ВДИ, УІЖ, КлиО, викладено в монографії, що вийшла в Іспанії (у співавторстві з А. З. Шофманом). Усі розробки автора відображено в монументальній праці «История иллирийцев и римской провинции Иллирик», що вийшла в 1997 р. Неодноразово О. М. Мальований друкувався і в журналі «Археологія».

З-під пера дослідника вийшло понад 50 праць, присвячених історії древнього світу, релігії, питанням атеїзму.

Протягом багатьох років він працював в археологічних експедиціях під керівництвом С. О. Семенова-Зусера, І. Ф. Левицького, В. А. Бабенка. Неодноразово керував археологічною практикою студентів на розкопках античної Ольвії, де від 1951 р. брав участь у розкопках під керівництвом Л. М. Славіна.

Неодноразово Олександр Михайлович виступав опонентом на захисті кандидатських дисертацій у Казані, брав участь у роботі багатьох конференцій.

За свою багатогранну діяльність О. М. Ма-

льований був нагороджений 25 почесними грамотами, знаком «Відмінник народної освіти», медаллю «Ветеран труда».

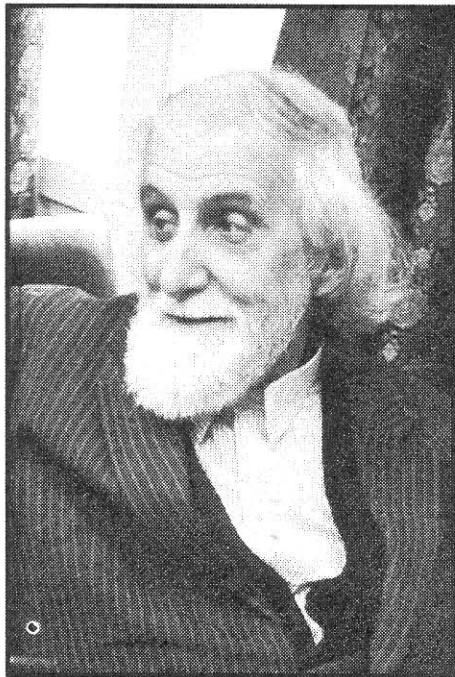
У 1997 р. вченою радою Запорізького державного університету був обраний на посаду професора кафедри всесвітньої історії.

Більше тисячі студентів, серед яких нині є вчителі, політики і генерали, люди інших про-

фесій, пам'ятають свій перший екзамен. Екзамен О. М. Мальваному — Діду, як його називали останнім часом. Він підходив до екзаменів з вимогами, які все життя були його особистими принципами. У цьому полягала його сильна сторона, що виділяла його серед багатьох викладачів. У цьому була і його слабкість.

ПАМ'ЯТІ МИХАЙЛА ЮЛІАНОВИЧА БРАЙЧЕВСЬКОГО

23 жовтня 2001 р., на 78-му році пішов з життя відомий український вчений — історик та археолог, доктор історичних наук, професор Михайло Юліанович Брайчевський. Один із провідних фахівців в галузі історії та археології, він опублікував з цієї тематики понад 500 наукових праць, у тому числі 15 монографічних досліджень.

Народився Михайло Юліанович у Києві в родині службовця. Після закінчення київської середньої школи № 83 він у 1944 р. вступає до Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка, історичний факультет якого закінчив з відзнакою у 1948 р., здобувши спеціальність історика. З 1946 р. (на-

вчаючись в університеті) почав працювати в Інституті археології Академії наук УРСР — спочатку на посаді кресляра-художника, а з 1947 р. був переведений на посаду молодшого наукового співробітника.

Ще під час навчання в університеті під впливом своїх перших учителів і наставників І. А. Радзіковського та Л. М. Славіна Михайло Юліанович захопився вивченням стародавньої історії та археології. Був одним з фундаторів Студентського наукового товариства університету, яке очолював протягом 1945–1946 рр. З 1945 р. бере активну участь у польових дослідженнях — у Переяславі-Хмельницькому, на Поділлі та Волині, де керівниками експедицій були такі відомі вчені, як Б. О. Рибаків, П. П. Сфименко, М. Я. Рудинський, С. М. Бібіков, В. Й. Довженок.

Працюючи в Інституті археології, М. Ю. Брайчевський успішно досліджує пам'ятки різних епох від античності до пізнього середньовіччя. Насамперед його цікавлять ранньослов'янські старожитності I тис. н. е., проблеми становлення черняхівської культури, її взаємозв'язки із провінціями Римської імперії, культурно-історична трансформація носіїв цієї спільності, вплив черняхівців на становлення ранньослов'янських культур другої половини I тис. н. е. й першої східнослов'янської держави — Київської Русі. Завдяки неординарності мислення, новаторському підходу до вирішення різноманітних проблем, надзвичайно широкій ерудиції і вмінню синтезувати дані археологічних, писемних і лінгвістичних джерел він за короткий час став одним з провідних фахівців Інституту археології.

1955 р. М. Ю. Брайчевський успішно захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата історичних наук на тему «Римська монета на території України», яку опу-